

CIRKULÄR 18:43

Avdelningen för arbetsgivarpolitik
Ossian Wennström

Nyckelord: PA-KL, PAK, LPAK, Pension, Omräkning,
Garantinivå, Årsmedelpoäng; Individuell lägstanivå,
Förhöjd lägstanivå

Kommunstyrelsen
Landstingsstyrelsen
Regionstyrelsen
Medlem i Sobona - Kommunala företagens
arbetsgivarorganisation
Arbetsgivarpolitik

Omräkning av pension enligt PA-KL

I anslutning till förhandlingarna om *Pensionsöverenskommelse för födda 1954 och senare som omfattas av PA-KL, PAK och LPAK*, daterad 2018-10-31 (bilaga) konstaterades behov av rådgivning och information om omräkning av pension enligt PA-KL samt beräkningsexempel. Föreliggande cirkulär är tänkt att möta detta behov.

Bakgrund

För arbetstagare med en kollektivavtalad ålderspension enligt PA-KL och som helt eller delvis är lediga på grund av sjukdom bestäms årsmedelpoängens nivå normalt med utgångspunkt i pensionsunderlag från tiden innan arbetstagaren insjuknade och därefter fick rätt till förtidspension, sjukbidrag eller arbetsskadelivränta (numera sjukersättning eller arbetsskadelivränta). Sedan PA-KLs tillkomst har det samtidigt funnits en möjlighet att, efter överenskommelse enligt *PA-KL Förhandlingsprotokoll 1984-11-15, § 4, punkt 6* (bilaga), fastställa årsmedelpoängen utifrån ett alternativt och tidsmässigt senare pensionsunderlag för partiellt sjuka arbetstagare. Detta under förutsättning att omräkningen resulterar i högre årsmedelpoäng.

I fall när de centrala parterna enats om en alternativ jämförelseberäkning har arbetsgivaren vanligen rekommenderats att tillämpa de omräknade och högre årsmedelpoäng som alternativberäkningen resulterat i. I sådana överenskommelser har alternativberäkningen normalt baserats på arbetstagarens fem bästa pensionsgrundande årsinkomster under de sju kalenderår som närmast föregick året före det kalenderår då nya beräkningstidpunkten inföll (avgångsåret).

Ändrad förhandlingsordning

Den 27 april 2017 träffades *Överenskommelse om ändrad förhandlingsordning vid förhandling om omräkning av pension enligt PA-KL* (bilaga). Genom denna överenskommelse enades parterna om en ändrad förhandlingsordning vid förhandling om omräkning av pension enligt *PA-KL Förhandlingsprotokoll 1984-11-15, § 4, punkt 6*.

Den nya och nu gällande överenskommelsen (som trädde i kraft i och med undertecknandet den 27 april 2017) innebär:

- att arbetstagare, vid önskemål om omräkning av pension enligt *PA-KL Förhandlingsprotokoll 1984-11-15, § 4, punkt 6*, kan överenskomma med arbetsgivaren om en alternativ jämförelseberäkning,
- att arbetstagaren eller arbetstagarorganisation, med utgångspunkt i sådan beräkning, kan begära lokal överläggning om att tillämpa den alternativa jämförelseberäkningen och
- att begäran om sådan överläggning bör ske i anslutning till pensionsavgång.

Parterna blev också överens om att central förhandling inte längre kan påkallas enligt villkoren i *PA-KL Förhandlingsprotokoll 1984-11-15, § 4, punkt 6*.

2018-06-21 respektive 2018-10-31 överenskom parterna om *Överenskommelse om individuell lägstanivå i PA-KL, PAK och LPAK* (bilaga) samt *Pensionsöverenskommelse för födda 1954 och senare som omfattas av PA-KL, PAK och LPAK* (bilaga). I båda dessa överenskommelser enades parterna om att överenskommelserna inte ska begränsa möjligheten till omräkning av pensionsunderlaget enligt den så kallade karriärsbestämmelsen enligt *PA-KL förhandlingsprotokoll 1984-11-15, §4 punkt 6* samt *Överenskommelse om ändrad förhandlingsordning vid förhandling om omräkning av pension enligt PA-KL, 2017-04-27*.

Omräkning av pension enligt PA-KL

SKL konstaterar att huvudregeln i PA-KL, att beräkna och fastställa årsmedelpoäng med utgångspunkt i inkomster som gällde för arbetstagaren före att denne insjuknade och därefter fick rätt till förtidspension, sjukbidrag eller arbetsskadelivränta, är tillkommen som en skyddsregel och att betydelsen av en alternativ beräkning kan variera individuellt. Den av parterna genomförda höjningen av garantinivån, den så kallade 1200-kronan, *Överenskommelse om höjd garantinivå för tjänstepension enligt PA-KL*, daterad 2017-04-27, och *Överenskommelse om ändrad lydelse i Överenskommelse om höjd garantinivå för tjänstepension enligt PA-KL*,

daterad 2018-10-31, har dessutom inneburit att en alternativ beräkning för vissa individer i praktiken inte gör någon skillnad för kompletteringspensionens nivå (bilaga).

SKL konstaterar samtidigt att en alternativ jämförelseberäkning i enskilda fall ändå kan ha betydelse för pensionens nivå. Detta exempelvis när insjuknandetidpunkten ligger långt tillbaka i tiden eller när den partiellt sjuke, på deltid och parallellt med sin sjukledighet, har haft inkomstutveckling. SKL anser därför att arbetsgivaren normalt bör se positivt på en begäran om en alternativ jämförelseberäkning när denne tar ställning till begäran enligt *Överenskommelse om ändrad förhandlingsordning vid förhandling om omräkning av pension enligt PA-KL, 2017-04-27*.

Motsvarande tillämpning kan även ske för individer som omfattas av PAK/LPAK.

Beräkning av årsmedelpoäng

SKL konstaterar att en jämförelseberäkning kan göras på fler än ett sätt och att valet av metod är del av en eventuell överenskommelse om att genomföra en alternativ jämförelseberäkning.

Typiskt sett görs en alternativberäkning genom att årsmedelpoängen bestäms enligt villkoren i PA-KL, men istället för att utgå från pensionsunderlag från tiden innan sjukdomen baseras alternativberäkningen på arbetstagarens fem bästa pensionsgrundande inkomster under de sju kalenderår som närmast föregick året före det kalenderår då beräkningstidpunkten infaller (avgångsåret).

Exempel: Arbetstagaren hade 100 procent sysselsättningsgrad innan denne insjuknade med sjukersättning på 25 procent. Sysselsättningsgraden var i samband med avgången 75 procent. Den omräknade årsmedelpoängen beräknas med utgångspunkt i arbetstagarens fem bästa pensionsgrundande (75-procentiga deltids)inkomster under de sju kalenderår som närmast föregick året före det kalenderår då beräkningstidpunkten inföll (avgångsåret).

Istället för att beräkna enligt ovan är det även möjligt att överenskomma om att, helt eller delvis, använda annan metod i en jämförelseberäkning. Nedan två exempel på möjliga alternativa beräkningsmetoder.

- 1) Årsmedelpoäng beräknas dels med utgångspunkt i de pensionsgrundande inkomster som gällde innan arbetstagaren insjuknade med rätt till sjukpenning (enligt huvudregeln i PA-KL), dels med utgångspunkt i de pensionsgrundande (deltids)inkomster som gällde under den alternativa beräkningsperioden. Den nya alternativa årsmedelpoängen beräknas sedan som summan av den årsmedelpoäng som beräknades för den alternativa

beräkningsperioden och de årsmedelpoäng som beräknats för tid innan insjuknandet där de senare årsmedelpoängen adderas i en utsträckning motsvarande den omfattning som sysselsättningsgraden i innan insjuknandet överstiger deltids-sysselsättningsgraden under den alternativa beräkningsperioden.

Exempel: Arbetstagaren hade 75 procent sysselsättningsgrad innan denne insjuknade med sjukersättning på 25 procent. I anslutning till avgången är sysselsättningsgraden 50 procent (50 procent arbete och 25 procent sjukersättning). Årsmedelpoäng beräknas utifrån den 50-procentiga inkomsten under den nya alternativa beräkningsperioden som läggs samman med motsvarande 25 procent av de årsmedelspoäng som beräknats enligt huvudregeln i PA-KL.

- 2) Deltidsinkomster som ingår i det alternativa pensionsunderlaget uppräknas motsvarande den sysselsättningsgrad som arbetstagaren hade vid insjuknandet med sjukersättning.

Exempel: Arbetstagaren hade 100 procent sysselsättningsgrad innan denne blev sjuk på 25 procent. Deltidsinkomsterna som ingår i det alternativa pensionsunderlaget räknas i det här fallet upp till heltidsinkomst (eftersom den ursprungliga sysselsättningsgraden var 100 procent). Med utgångspunkt i det nya uppräknade alternativa underlaget beräknas sedan ny årsmedelpoäng.

Sveriges Kommuner och Landsting
Avdelningen för arbetsgivarpolitik

Niclas Lindahl

Ossian Wennström